

Geen toekomst zonder verleden

Preek over Genesis 32:29

Te lezen: Genesis 32:22-32
Utrecht-Noord, 31 december 1994

Aan het riviertje de Jabbok vierde Jacob 'oud en nieuw'. Dat riviertje, eigenlijk niet meer dan een flinke beek, vormde voor Jacob de grens tussen verleden en toekomst. Achter hem lag het verleden. Het bedriegen van zijn oude, blinde vader Izaäk, waardoor niet zijn broer Esau, maar hij de zegen van Izaäk had gekregen. De vlucht voor de woede van Esau, naar de familie van zijn moeder Rebecca, ver weg in het noorden. Op die vlucht, de eerste nacht al, die droom in de buurt van Bethel. Een droom waarin God tegen hem had gezegd: 'Ik ben met je en ik zal je behoeden overal waar je gaat en ik zal je terugbrengen naar dit land, want ik zal je niet verlaten, totdat ik gedaan heb wat ik je heb toegezegd!' Het verleden van Jacob. Dat was ook, eenmaal aangekomen bij de familie van zijn moeder Rebecca, zeven jaar werken voor Rachel en dan Lea als echtgenote in je tent geschoven krijgen. Nog eens zeven jaar werken en dan eindelijk met Rachel kunnen trouwen. Het verleden: conflicten met schoonvader Laban. Handigheden van beide kanten. En tenslotte: de biezen pakken en met zijn hele hebben en houwen terug naar Kanaän. Zo zit Jacob aan de Jabbok. En daar overviel hem het gevoel dat velen van ons vanavond overvalt, als het tegen twaalfen loopt. Het verleden drong zich aan hem op. Alles wat er gebeurd was, schoot weer door zijn gedachten. Aan de overkant van de Jabbok leefde zijn broer Esau. 'Esau' het noemen van die naam was voldoende. Dan werd de hele film van de afgelopen jaren afgedraaid. Esau was vlakbij. Alleen de Jabbok lag tussen hen in. Aan de Jabbok, midden in de nacht, vierde Jacob zijn 'oud en nieuw'. Nou ja...vieren? Maar het was in ieder geval wel echt 'oud en nieuw'. Achter hem lag het verleden. Vóór hem, aan de overkant van de rivier, lag de toekomst. Dáár lag zijn toekomst.

Jaren geleden, in de eerste nacht van zijn vlucht, had God in die droom te Bethel tegen hem gezegd: 'Ik zal je terugbrengen naar dit land. En dan zullen al mijn beloften, die ik gedaan heb aan je grootvader Abraham, en aan je vader Izaäk en aan jou, vervuld worden'. Aan de Jabbok viert Jacob oud en nieuw. En dan blijkt dat er geen 'nieuw' bestaat zonder 'oud'. Er is geen toekomst zonder verleden. Er is geen ontkomen aan de ontmoeting met Esau. Ooit was Jacob voor hem gevlucht. Maar als je toekomst wilt hebben, kun je je verleden niet ontvluchten.

Aan de overkant van de Jabbok leeft Esau. Er is geen toekomst zonder verleden. Het is bijna een halve eeuw geleden dat de Tweede Wereldoorlog voorbij is. Het is een bekend gegeven dat juist die mensen met vreselijke oorlogservaringen daar jaren en jaren over gezweven hebben. Zelfs, en vaker juist, in de kring van hun gezin en intiemste vrienden. Vijftig jaar je verleden verzwijgen. Is dat niet lang genoeg om het te vergeten? Neen! Hoeveel mensen met oorlogstrauma's raken na tientallen jaren zwijgen niet in psychische problemen? Er zijn mensen met een afschuwelijk verleden.

Incest slachtoffers. Mensen die als kind in het gezin geen aandacht en liefde ontvingen. Een geslaagde zakenman die als schooljongen altijd door klasgenoten gepest werd en later in geld zijn schade heeft ingehaald. Dacht in te halen... Hij loopt nu met een drankprobleem bij een psychotherapeut...

Zonder verleden geen toekomst. Zonder 'oud' geen 'nieuw'. Soms is een mens met zijn verleden een slachtoffer. Vaak is hij ook verantwoordelijk dader: in zijn huwelijksproblemen. In conflicten met kinderen. In verdrietige kwesties binnen de gemeente. Juist dan geldt: zonder verleden geen toekomst. Hier ligt ook de diepe betekenis van het 'laatste oordeel'. Op de grensovergang van aardse geschiedenis naar eeuwig leven zal God levenden en doden oordelen. Onze geschiedenisboeken zullen dan open komen te liggen. Als slachtoffer kun je daar naar verlangen. Eindelijk zal je recht gedaan worden! Als verantwoordelijk dader ben je daar bang voor. Maar je vergist je, ook als dader heb je geen toekomst tenzij je je verleden en God in de ogen ziet. Tenzij je je verleden door Gods ogen ziet. Dat is de betekenis van het 'laatste oordeel'.

Jacob, met zijn verleden, in zijn angst om Esau onder ogen te komen, probeerde eerst zelf zijn toekomst veilig te stellen. Hij stuurde slaven met geschenken vooruit, om Esau gunstig te stemmen. Hij verdeelde zijn bezit, en zijn mensen in verschillende groepen en liet deze gescheiden optrekken. Als Esau één groep te pakken zou nemen bleef de rest wellicht ongemoeid. Wat een mens wel niet bedenkt om zijn toekomst veilig te stellen! Tenslotte blijft Jacob alleen bij de grensrivier over. 't Is midden in de nacht. Twaalf uur. Het uur van 'oud en nieuw'. Dan komt een geheimzinnige gestalte op hem af. En grijpt hem vast. En begint een gevecht op leven en dood. Wie is hij? Waar komt hij vandaan? Wat wil hij? Wat is de zin van dit gebeuren? Al die vragen blijven voorlopig onbeantwoord. Jacob heeft ook geen tijd en aandacht voor zulke vragen. Hij moet vechten voor zijn leven. Daaraan ontkomt geen mens met een verleden: vechten voor je leven. Wie dat gevecht niet aangaat is verloren. Net als Jacob weet je in het begin vaak niet met wie je te doen hebt. Is het Esau zelf? Is het je verleden zelf? Is het een demon, een boze geest, de duivel zelf? Is het je kwade geweten? Een aangepraat schuldgevoel? Een op hol geslagen ziekelijke fantasie? Is het oudejaarsavondsentiment? Probeer het niet weg te verklaren! Probeer het niet te begrijpen. Ga als Jacob het gevecht aan.

Na uren vechten, tegen de ochtend, begint het letterlijk en figuurlijk helder te worden. De onbekende vraagt Jacob naar zijn naam. Hoe heet je? Wie ben je? Laat je kennen! Ik wil je kennen! Dat vraagt de duivel niet. De duivel vraagt niet om uw naam. De duivel overweldigt een mens naamloos. Hoe heet je? Dat is geen aangepraat schuldgevoel. Dat is geen oudejaarssentiment. Hoe heet je? Wie ben je eigenlijk? Ik wil je kennen. Dat vraagt alleen God. Zonder verleden geen toekomst.

Zonder 'oud' geen 'nieuw'. En tussen beide komt u God tegen. Tussen beide ligt het gevecht met God. U hebt geen toekomst als u uw verleden niet met God hebt uitgevochten! God zoekt u op om het verleden met u uit te vechten, om u zo toekomst te kunnen geven. Tussen 'oud' en 'nieuw' komt u God tegen die in uw leven alle dingen nieuw wil maken. Tussen 'oud' en 'nieuw' staat het kruis van Jezus. En klinken zijn woorden: 'Het is volbracht'. Uw verleden is door Jezus aan het kruis volbracht, uitgevochten. Aan het eind van dat gevecht, tegen het kriecken van de

ochtend vraagt Jacob: 'Zeg met toch hoe u heet.' 'Wie bent U?' 'Ik zou u wel willen kennen'. De onbekende reageert met: 'Waarom vraag je naar mijn naam?'

En dan lezen we verder: 'Toen zegende die ander hem daar'. Dat is God! Durf met God te vechten als het verleden u bespringt. Durf uw naam te noemen. Vraag God naar zijn naam. En Hij zal u laten weten wie hij is. 'En hij zegende Jacob daar'.

Gezegend oud en nieuw.

A small, handwritten signature in blue ink, appearing to read 'amus', is written on a light blue horizontal line. The signature is cursive and ends with a small arrow-like flourish.